

Előfizetési díj

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
Egyes szám ára	5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb czikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Ősször hasábozott gámond sor 6 kr. ára Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen stein és Vogler (Neuer Markt 11). Pesten: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9. z.

Nyilttéri czikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET“

politikai és közgazd. napilap
nyolczadik negyedévi folyamára.

A „KELET“ előfizetési ára:

Okt. - decz.	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

Az előfizetés pénznek, legczélszerűbben postai utalvánnyal, kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET“ kiadóhivatala.

Kolozsvár, november 19.

(L — t.) A „Kolozsvári Közlöny“ mai száma, S. D. aláírásával, annak bizonyítását kísérli meg, hogy a kolozsvári egyetem nagyon hiányos, sőt nem is egyetem, miután „hiányzik a kolozsvári egyetemen a polytechnicum, theologia és összehasonlító nyelvészet, valamint a francia, angol és keleti nyelvek.“ E hiányok, cikkíró szerint, az egyetem fogalmát tökéletesen lerontják és a kolozsvári egyetemet a alsórendű intézetté devalválják.

Szabadjon az előttünk egy kissé merésznek tetsző állításokra néhány szerény megjegyzést közzétehetünk.

A francia, angol és keleti nyelveket S. D. egy kalap alá fogja. Csekély tudásunk szerint a francia és angol — meg aztán a keleti nyelvek tanítása az egyetemi oktatás két egészen különböző csoportjába tartozik s míg a művelt nyugot előttünk ismeretes egyetemei a francia és angol nyelveknek, mint „ügyességek“-nek elsajátítására oktatják, a keleti nyelveket, mint a tudomány anyagait s az összehasonlító nyelvészet és szserint való eszközeit, a tudományos előadások sorába veszik fel, — miután a diplomaták vagy missionáriusok nevelésére szolgáló „keleti nyelvek akadémiái“ a gyakorlati nevelő-intézetek, de nem a tudomány-egyetemek sorába számítandók. Az angol és francia nyelv „ügyességének“ tanítói magok kell, hogy ajánlkozzanak s a kormány bizonynyal nem fog kélni az engedéllyel, hogy az ajánlkozók nyelvleckéiket megkezd-hessék, — a keleti nyelvek tanára pedig, a három

nagy nyelvcsopórt és az összehasonlító nyelvészet tanárával együtt, azt hisszük, szintén nem soká fog magára várakoztatni, s valamint nem jut eszébe S. D. urnak a kolozsvári egyetem egyetem voltát megtagadni azért, mivel a földrajzi katedra még betöltve nincs; talán e tekintetben is hajlandó lesz egy kis elnézéssel lenni e szegény „alsórendű“ intézet iránt.

A második nagy hiány cikkíró szerint, hogy „nincs a kolozsvári egyetemen polytechnicum.“

Azt hisszük, S. D. ur elfogadja a meghatározást, hogy az egyetem első sorban tudományos intézet, a polytechnicum pedig gyakorlati mérnököket, építészeket sat. nevel. Mig amaz a tudomány fejlesztéért, addig emez a tudomány vívmányainak gyakorlati alkalmazását közvetíti. Ennek hia tehát aligha „lerontja“ az egyetem „fogalmát.“ Más kérdés, ha a czélszerűség szempontjából nem ohajtható-e az egyetemeknek polytechnicummal való összekapcsolása, de akár történik meg az, akár nem, a bővítés, vagy mellőzés legkevésbé sem alterálja az egyetem fogalmát, mely nem a czél-, hanem az észszerűségtől függ. A pesti egyetem sincs a polytechnicummal összekapcsolva s mégis, talán csak egyetem? S a kolozsvári egyetem is birja matematikai és természettani karában a tudományos tényezőket, melyek az ismeretkörre nézve is egyetemé te-szik, ha bár gyakorlatilag nem oktatja is növendékeit, hogy miként kell a facultas kebelében kifejezett tudományos elveket a technici munkákra alkalmazni. Ismétljük, mi nem a műszaki tanításnak az egyetemi oktatással való összekapcsolása ellen szólnak, csak az ellen, hogy a fogalomzavar ily kérdésekben is lábrakaphasson.

A harmadik s aligha nem a legnagyobb gravamen az, hogy a kolozsvári egyetemen nincs theologia, legalább erre látszik utalni a nevezett cikk fólirata is.

Cikkíró szerint a kormány bünt követne el maga és a tudomány ellen, ha a hazai egyetemek végleges szervezésénél mellőzné a theologiai fakultást. Mi ellenkező nézetben vagyunk és pedig nem azon két szempontból, melyet mint ellenargumentumot S. D. ur fölemlít. Mert mi a theológiát, bizonyos tekintetben, tudománynak tartjuk, t. i. azon disciplinát, melyek a történelmi, vagy nyelvészeti tudományok körébe vágnak s így a dogmák története, az egyháztörténelem, az exegesis, az egyházjog, az illető historiai, nyelvészeti s jogi katedrák által — a mennyire a tudomány általános érdeke kívánja — képviselve vannak. Sőt a vallás-philosophia is megkaphatja a maga helyét, historiai vagy speculativ irányban, a rendes bölcseleti katedrák vala-

melyikében, természetesen az illető tanár tudománya álláspontjához mérve.

Ha errel szemben S. D. ur azt veti föl, hogy az ily oktatás nem elégíti ki a felekezetek gyakorlati szükségait, mert nem nevel felekezeti lelkeseket: tökéletes igaza van. De szerintünk az állam földadata nem is az, hogy az egyes felekezeteknek szolgáljon, hanem csak is az, hogy nyílt működési tért engedjen a felekezetek lelkiismereti szabadságának, vallásos cselekményeinek. Ha a felekezet saját szempontjából kívánja leendő lelkeszei számára a dogmáknak, mint historiai tényeknek, történelmet, az egyháztörténetet, a héber vagy görög nyelveket taníttatni; ha a vallásbölcselet által épen saját confessióját akarja igazoltatni; ha az apologetikát, liturgikát sat. saját felfogása szerint akarja papnövendékeivel közöltetni: természetesen nem várhatja, hogy e separatisticus — culturalis szempontból bármily fontos — céljai kivételében az államtól nyerjen támogatást, sőt szerintünk a felekezetek tanítási szabadságába vágná, ha az államnak bele szólója lenne abba, hogy ki tanítsa bármelyik felekezet felekezeti tanait

Ily fölfogás mellett aztán elesik a S. D. ur fölhozott másik ellenargumentum is, mely szerint a theologia tanítása egyenlenséget idézne elő a létező felekezetek közt. Nem a felekezetek közti jó békeség kedvéért, hanem azért nem kell az egyetemet a theologiai karral terhelni, mivel bár a vallásosság köz-állami szükséglet, de a felekezeti tanok gyakorlat alkalmazásának tudománya az állam egyes részeinek a felekezeteknek sajátja s abba beleszólani nem csak kötelessége nem az államnak, de sőt joga sincs hozzá.

S. D. ur különben folytatását igéri cikkének, s akkor talán mi is bővebben szólnunk e kérdéshez.

Az erdélyi képviselők programja.

II.

(zzz.) Még mielőtt képviselőink memorandumokat beadták volna, derék hazánkba báró Bánffy Albert is nyújtott volt be a kormány-nak egy emlékiratot az erdélyi dolgokra vonatkozólag. Sok keserű beismerés és méltó panasz mellett ebben is — és pedig nem kevésbbé tüzetesen — fel lettek sorolva a mi bajaink, igényeink és reményeink.

E lap hasábjain mindkét emlékirat közölve volt, s a közönségnek volt alkalm a azokban befejezve látni némely dolgokat, mik az erdélyi embert oly közelről érdeklik.

Nem akarunk mi ez emlékiratok tartalmának tüzetes tárgyalásába bocsátkozni ezuttal. A mit mi itt kiemelni kívánunk, az nem több,

mely ugyan nem rövidebben, de kényelmesebben vezetett a faluba — mi tett ma oly rendkívüli boldoggá téged; mert mindaddig, dacára fiataloságnak, inkább az ugynevezett „blazirt kedélyűek“ közé számítottalak, mivel oly ifju létedre nem akartál már táncolni s az egész nőnemet a szivtelenség vádjá alá helyezéd.“

— Megkövetem öket Kurt, megkövetem ezért istenemre mondom! kiáltá Alfred, nem minden p'ahos nélkül. „Tisztelet a nőknek! Mennyei töviseket fonnak... nem, egészen zavart vagyok. Kurt ne vedd rossz neven, de e perczen valóban nem tudom hol áll a fejem, igen boldog vagyok, oly kimondhatlan boldog!“

— „Ez mind jó — mondá Kurt — csak azon egyetlen szivességet tedd meg: ne légy hosszadalmas és unalmas, hanem beszéld el rövid és egyszerű szavakkal, minden dagályos kifejezések nélkül, hogy miben áll ügyed és ki volt képes téged ily nagyszerű elragadtatásba hozni, hogy t. i. az az ő, a kiért rajongsz, és a kiért reggel napfelköllekor s mi több, éhgyomorral bukfenczent hánysz az erdő közepén?“

— Te borzasztó egy prózai ember vagy, Kurt — viszonzá Alfred — tulajdonképpen még sokkal prozaibb, mint minőnek gondoltalak, de ez nem tart vissza engem s egész szivemet kiöntöm előtéd; nem annyira éretted, mint magamért; mert benső szükségét érzem, hogy kitárjam bensőmet, s ez volt legfőbb ok, a miért oly ujjongó szívvél kiáltám boldogságomat, az erdőnek hegynek.

— „Bár inkább tegnap találkoztunk volna — jegyzé meg Kurt szárazon.“

— Halld tehát — folytatá Alfred a nélkül, hogy e kissé kétértelmű megjegyzést elértené vagy figyelemb vennie — tudod, hogy én a nőktől eddig meglehető távol tartottam magam.

mint az, hogy egyik mint másik emlékiratban, határozottan azon törekvés nyilvánul, miszerint postulatunkaink rendszeresen formuláztassanak.

Nem egyéb az, mint határozott beismerése annak, hogy egy program hiánya: valóságos hiány, s azt, ha nem egyéb, efféle surrogatummal is pótolni égető szükségé vált.

De nyilvánvaló, hogy ily surrogatumokkal még nem érünk célzt; a mi helyzetünk pedig nem engedi meg, hogy egy hatálytalan eljárásbani könnyűszerű megnyugvással továbbra is időt és alkalmat tovaépülni engedjünk; mert tény az, hogy Erdély sok, de különösen nemzetgazdasági tekintetben, oly megdöbbentő kimerültség előjeleit tünteti fel illető viszonyainkban, hogy lehetetlen át nem látni a felemelő tényezők megadásának sürgősségét.

Az erdélyi birtokosság s mely utána él, a közönséges értelemben vett földmivelő nép, naponta szegényedik s midőn a pauperismus közelg, akkor a közérkölség süllyedez, a nemzeti vagyon sorvadoz, s a társadalom bajai száz meg száz alakban súlyosbítják a kormányzat nehézségeit.

S nem pusztá rémlátás az, mi minket nyugtalanít. Hiszen — ha indiscret eljárásnak nem tartanók — névszerint emlegethetők fel egész sorát a szomoró hanyatlásnak indult erdélyi gazdaságoknak és földbirtokosi családoknak; hogy pedig a föld népe fokozatosan szegényedik, ezt statisztikai adatokkal lehet ad oculos bizonyítani. Tessék csak végére járni, hogy például Erdély ugynevezett Kanaánja, a „Mezőség“ népe bir-e oly marhaállománnyal, mely elegendő lenne bár a belfogyasztásra szükséges gabona-termesztés végett földmivelésre, s oly szomorú képet fogunk nyerni, mely gondolkozóvá teend. Mert megjegyzendő, hogy a nép jólétének egyik legbiztosabb fokmérőjét a marhaállományra vonatkozó statisztikai adatok nyújtják, s ez adatok nálunk hanyatlást, még pedig fokozatos hanyatlást jelölnek.

E hanyatlás főoka egyfelől magának az erdélyi birtokosságnak segélytelen helyzete, másfelől a közlekedési eszközök roppant hiányosságában rejlik; mert habár az urbéri kapcsolatot földesur és volt jobbágy közt megszünt, de a kis birtok mindig a nagy birtok után fog élni kívált ott, hol a magasabb cultura nem nyújtja a függetlenség sokféle tényezőit, s ott, hol nincs közlekedés, ott a mezei ipar nem válhatik a cultur-állam igényeinek (terheinek) megfelelő mérvben.

Majdnem a hihetlenséggel határos az, mit az erdélyi földbirtokosság 1848 óta kiál-

— „Husz éves vagy, nemde?“

— Igen, elmúltam husz, — a nőket kétszínűeknek, kaczeróknak tartottam, — és — már több ízben csalódtam.

— „Nem vesztegetted hát idődet.“

— Most meg vagyok térítve, kiáltá az ifju, saját érzelmétől ugy elragadtatva, hogy ez észrevétel nem is hallá. — Egy leányt találtam — Kurt, egy oly leányt, mely nem e földről valónak látszik, hanem tán a földön tuli hoából szállt alá.

— „Természetesen“ — mondá Kurt mosolygva.

— Ne nevéss kérlek, mondá Alfréd sórtódva, láttad volna csak őt, bizonynyal szóról szóra a lenne véleményed és talán épp oly izgatott és meghatott lennél, mint én magam,

— „És hol fedezéd fel e csodaleányt?“

— Itt az erdőben, kiáltá a fiatal ember neki hevülve; képzeld csak! ezelőtt öt nappal, a mint itt e kis havasi patak mellett jövék Ludvigsrodából ábrándimba elmerülve, egy szűk völgy-katlanba értem, hol merész kanyarulatokban foly a kis patak, s itt egy leányt látok magam előtt, mely nem földi tünemény s egészen virágillatból, napsugárból látszék alkotva lenni

— „Alfréd — mondá Kurt mosolygva — tedd meg azt a szivességet s beszéld a mennyire töled kitelik, józan ember módjára. Csak képzeld magadnak egy élő lényt virágillat és napsugárból, vajjon milyen lenne ez? — forró és ezért kellemetlen virágillat s én nem tudok ez alatt semmiféle égi leányt képzelni.“

(Folyt. köv.)

„KELET“ TÁRCZÁJA.

A nővérek. *)

Beszély.

Irta: Gerstöcker Frigyes.

I.

A les.

(Folytatás.)

— De kedves barátom, felelé Alfréd, mit tehetsz én arról, ha ezek a barmok nem zenekedvelők?

— „A szarvasokat is „barmok“-nak hívod?“ kérdé mosolygva a vadász.

— Minden bizonynyal, mondá a fiatal ember; hanem mondom neked Kurt — folytatá élénkben — mialatt karját megragadta s izgatottan szorítá meg, mondom neked, hogy a legholdogabb halandó áll előtéd, ki csak jelenleg a földön létezik. Szivem oly tele van gyönyörrel, hogy szeretném üdvömet az erdőbe belekiáltani.

— „Ez nagyon szép, volt részem a próbából.“

— Azt sem tudom mihez kezdjek, folytatá a nagyon fiatal, de szép karcos növésű jövevény, s jáz mint ott fenn a nyílt tisztáson ájtöttem s magam előtt láttam e szélesen kiterjedő pompás tájat csaknem csodás fényárban, nem tudék túlradó boldogságomnak másként kifejezést adni, mint, hogy — de te ki fogsz nevetni — örömömben bukfenczet hánytam.

— „Már ki is nevettelek, mondá szárazon a fiatal vadász, mert tanuja valék, mindenesetre nagyon különös kedélynyilatkozatodnak. De tulajdonképpen szabad-e kérdezni, mi tesz hát oly rendkívüli boldoggá téged, hogy az egész környéket ennyire fellármázd? Zeneisméreted mellett ne tudnád ama régi dal tanuságát: Szeress hiven, hallgas mélyen. A szerelem nem csacsog? E mellett ép oly boldog lehetnél volna s nekem nem mondtad meg szerencsémét.“

— Valóban sajnálom, mondá Alfréd jószívuén, de képzetem sem volt róla, hogy téged itt e bozótban találjalak. Hanem mindent meg fogsz tudni, mert meg vagyok győződve, résztveszel boldogságomban. — Csak nem most, szakítá félbe gyöngéden, mert nem akarálak tovább is zavarni a vadászathat s azért magadra hagylak.

— „S te azt hiszed — mondá nevetve Kurt — hogy miután itt a környéket legalább félórai járásra körülbé, rettegésbe hoztad, kaphatnék-e ma valamit lövésre? Nem, folytatá — mialatt egészen kilépett a fenyvesből s puskáját megadással emelte bal vállára — mára vége van s csak arra kérlek, hogy hosszabbább ittmulatás esetében, kissé nagyon is zajos sétáidat ne terjeszd ki ideig. — S most hova mészsz?“

— Vissza a faluba s nem is foglak többé zavarni Kurt, mert már holnap elutazom otthonra.

— „Tehát csakugyan egy nő, mondá Kurt mosolygva. Ezt lehetett gondolni. Ugy minden este veled megyek s utközben lerajzolod őt tőlem.“

— De mégis csak halkán beszéljünk ugy-e, mondá Alfréd megcsendesedve.

— „Nem szükség — nevetett Kurt, a mit mára csak tehetél, azt megtetted már; s most mondd meg nekem, folytatá, miközben karját sokkal fiatalabb barátjába ölté s vele egy mellékutra tért,

lott. Nem említem a roppant áldozatokat, mikor a bérczeink közt folyt háboru természetes következményei gyanánt nehezedtek. De — s ezeket ismételve hozom fel e lap hasábjain — figyelembeveendő, hogy gazdaságában nemcsak a legnagyobb tőkét, a jobbágyi munkaerőt kellett egyszerre nélkülöznie, hanem a megzavart társadalmi rend folytán és forgó tőke hiányában ugyyszólván teljes két évi bevételtől esett el; jött aztán az urbéri kárpótlás, mit az osztrák kormány studio-ig intezett, hogy hasznát ne vehessük. S e pénzügyi művelet végre is oly complicálttá vált, hogy magunk se valánk képesek maig is befejezni azt. Mi több, e tekintetben — isten tudja minő szerencsétlen sugallat folytán — oly hibát követünk, mi nyilván beválik nemzetgazdasági és politikai bakklövésnek. Avagy nem magunk alatt vágjuk-e el a fűzfát, midőn a kárpótlás-tulélvezés czimén a birtokosság egy részére, s különösen a kis birtokosra executiót vezetünk, mely azt különben is nyomoruságos állásában a kétségbeesésig zavarba hozni képes? Erdély volt kir. biztosa, a kegyelt emlékt. gr. Péchy, mint mondják, egy tüzetes előterjesztés rendén eléggé felfejtette a kormány előtt e kérdés jelentőségét; de eredménytelenül, mert hát a mi képviselőink részéről nem jött segélyül az egyetért. nyomatkozás támogatás az igazságosabb és politikusabb szempont mellett, a mi elég sajnos következménye annak, hogy a mi képviselőink egyetértés és gyakorlati program nélkül ballagtak a napi események után.

Egyetlen menedéke lehetett volna az erdélyi birtokosnak a földhitel. De ez a szép madár csak telekkönyvezett birtokok felé szokott röpködni. S Erdély telekkönyvezése megkezdett még 1867-ben, de maig alig telekkönyveztetett egyharmada, s ha ez így fog menni, akkor Erdély telekkönyvezve lesz majd vagy 8 vagy 10 év múlva, midőn sok birtok, sok család már el lesz bukva. Az erdélyi földbirtok felvirágzásához általában sok, elbukásához kevés hiányzik, s nincs irtózatossabb catastropha, mint az, mi az őstermelést szokta érni.

Ideje volna, hogy képviselőink közös értekezletekben megállapítandó program alapján egyetértőleg világosítsák fel a kormányt helyzetünk természetéről, s a parlamentben tekintélyes, közös actioval vinnék keresztül mindazt, mi ránk nézve életkérdés.

S minden viszonyainkat ismerő, gyakorlati ember meg fogja nekünk engedni, hogy Erdélyre részve első sorban életkérdés, miszerint: az erdélyi urbéri kárpótlás műveletének befejezése;

a kárpótlás-tulélvezés czimén az erdélyi birtokosság ellen elrendelt végrehajtás megszüntetése; és

Erdély egész területének gyors telekkönyvezése

iránt azonnal és hatályos intézkedés tétessék.

Nem kívánunk mi külön kedvezményeket az államtól, csak olyan segélyt, mely saját érdekeit is előmozdítja.

S ez irányban az erdélyi képviselők igen szép programot állíthatnának össze.

Tegyük azt s mielőbb járjanak el egyetértőleg, mert concordia res parvae crescunt. .

Románlapszemle

A brassói „Gazeta Transilvaniei” folyó évi 85-ik számában, a nemzeti komiténak a „Teleg. Romanul”-ban megjelent s a román nemzetéhez intézett jelentésében előfordult azon tételre, a melyből az volna kivehető, hogy az egyetemleges nemzeti kongressus elmaradásának oka a gör. kath. érsek lenne egy Balázsfalván nov. 7-ről kelt levél, pártfogása alá venni a nevezett érseket, s iparkodik kimutatni hogy ezen mulasztásnak oka épen ellenkezőleg a gör. keleti érseket terheli. Miután ezen nyilatkozat a román ügy ez évi állása és működéseiről a legbiztosabb adatokat ad, mert hihetőleg épen az érsek köréből eredett, nem tartjuk azt érdektelennek olvasóinkkal megismertetni.

„Midőn a nemzeti komite az érsekekhez felhívását beadta, — írja a „Gazeta” — ezek között azonnal meg is kezdődött a levelezés a teendőkre nézve, s ez tartott egész addig, a mi június elején a balázsfalvi érsek felszólítást nem kapott a miniszterelnöktől, hogy jelenjék meg Kolozsvárral akkor, midőn ő is Kolozsvárra fog lemenni. Elnemvén az érsek Kolozsvárra, itt a miniszterelnök felszólította hogy egyetértőleg a n.-szabeni érsekkel hívja össze Baritit, Macellariut s dr. Ratiut urakat (ezeket határozottan maga a miniszterelnök jelölte ki) egy konferenciára, a kikkel együttesen állapítsák meg a román nemzet kívánalmait, mert neki a (miniszterelnöknek) határozott szándéka van, hogy a román-nemzetet kibéküljön. Felkérte az érseket, hogy a formulázandó kívánalmakat terjesztse fel eléje, s azokat elolvassa nyilatkozni fog, s így a kölcsönös értekezést, addig fogják folytatni, a még a kölcsönös megállapodás létre nem jön, a mely megállapodás azután egy a nemzet képviselőiből választandó román-nemzeti kongressus elé fog terjesztetni, a melyvel a végleges kiegyezés meg fog kötöttni.

Haza érvén az érsek balázsfalvára, a nmltgu. m. kir. miniszterelnök urnak ezen kívánalmát azonnal tudatta br. Siaguna érsekkel, valamint a kijelölt más három egyénnel is. Erre Siaguna úgy nyilatkozott, hogy neki a dolog ellen semmi kilógásanin-esen, de miután betegsége nem engedi, hogy az értekezleten jelen legyen magát helyettesíteni fogja a vicariusus Popea Nicolaus archmandritával. A más három egyén elfogadván a meghívást, a miniszterelnök távsürgönyileg azonnal értesített a dologról, mire onnan azon válasz érkezett, hogy a konferenciát a vicáriussal is megtarthatják. Ennélfogva a konferencia Balázsfalván kezdetét is vette, s június 29-től július 3-áig folytonosan várták a helyettesített vicariusus megjelenését, a ki elébe a konferencia tartalma alatt az érsek naponta kétszer is elküldötte fogatját az indóházhoz, a nélkül azonban, hogy ez akár megjött volna, akár tudatta volna hogy nem fog megjelenni.

Daczára azonban ezen kimaradásnak a konferencia folytonosan működött s megkésztette azon egyezkedési pontokat, a melyek tárgyalás alapjául szolgálhatnak, megjegyezvén azonban, hogy ezek felett annak idejében egy általános román nemzeti kongressus van hivatva határozni. A megkésztett munkát bevégezve után felterjesztetett a miniszterelnök ur ő exjához.

Ugy julius hava vége felé egyszer egy levelet küld a nagy-szebeni érsek a balázsfalvihoz, a melyben felhívja, hogy ha nem tettek még semmit a nemzeti ügyben a miniszterelnök kívánságára nézve, ez esetben tegyenek lépéseket, hogy egy román kongressus összehívassék, a mely felszólításra a balázsfalvi érsek felelőn, a n.-szabeni román nemzeti comite közelebből kiadott nyilatkozatában ebből ki kap egy tételt, s azzal akarja a románságot tévutra vezetni.

Ezekből hihetőleg világos az, hogy a miniszterelnök által megkezdett s Balázsfalván folyamatba tett lépések a román nemzet méltóságának leginkább megfelelnek, mert a.) a kezdeményezés a kormánytól jön, a mit a románság mindig is ohajtott. b.) a nemzet mint factor van felhiva az egyezkedésre, c.) és pedig az ellenzéki férfiak által, a kik legjobban tudják a nemzetnek bajait és kívánalmait, — és végül d.) mert ezen eljárás a legtermészetesebb.

A miniszterelnök, s a kormány, még a felterjesztésre nem nyilatkozott ugyan, (ez azonban legközelebből várható), s így az általános kongressus sem tartatott meg, ez azonban nem sokára be fog következni, s a nemzet akkor nyilatkozhatik a balázsfalvi konferencia s a miniszterelnök között létrejövő megállapodás felett.

„Hogyan találtam föl Livingstonet.”

E czim alatt egy 750 lapra terjedő kötet jelent meg Stanleytól legközelebb Londonban, mely érdekes részleteket tartalmaz azon kalandos utról, melyről lapunk is tettemlített.

Stanley azon távirattal kezdi elbeszélését, melyet Madridban az új-yorki „Herald” szerkesztőjétől kapott s végzi a londoni földrajzi társulat múlt havi szívélyes fogadtatásával. — E könyv bámulatos ügyességgel van illusztrálva, mondja a „D News” és Stanley kalandjainak és felfedezésének egész története oly szépen van előadva, hogy az olvasó mint egy lépten-nyomon kíséri a szerzőt kutatásaiban, szemeli elő állítja a veszélyeket, maga körül érzí az afrikai éghajlatot s csaknem maga előtt látja Livingstonét is munkálkodásai közepette.

Stanley mindenek előtt Zanzibarba ment s ott tette meg előkészüldéseit; mert egy utazás Afrika belsejébe basonjóz az ó-világban tett expedícióhoz. Az utazónak magával kell vinni, mindent a mit egy hajó hosszabb utazásra magával szokott vinni. Az uton nem szereshet be egyebet, mint legfeljebb csupasz fekete szolgákat, a mi pedig a pénzről illeti, végreke menő posztót és ruhane műket kell magával czipelni, dollárok, nyakékeket, shillingek és csecsebecsüket aprópénz helyett. A zanzibari szultánánál nyert kihallgatás után elhagyta a szigetet s Afrikában Bagamoyo városban kötött ki m. évi febr. 6-án s itt szervezte tovább expedícióját.

Embereket fogadott fel s azokat öt karavánra osztotta; maga az utolsóknak vezetését tartván meg. Az első karaván állott huszonnégy teherhordóból négy katonából és febr. 18-án indult utnak. A második karaván hadnal mulva követte s állott 21 teherhordóból (pagazi), két főnök és két katonából; a harmadik huszonnégy teherhordóval, tíz számmal, egy fehér emberrel, egy szakácsal és három katonával febr. 25-én. E negyedik karaván márcz. 11-én kelt utra 55 teherhordó, 2 főnök és 3 katonával. Márcz. 21-én aztán maga Stanley is elindult 28 teherhordóval, 12 katonával, 2 fehér emberrel, egy szabó, egy szakács, egy tolmács, tizenhét számmal, két ló és egy kuttyával.

E szerint az egész expedíció állott 192 emberből, 153 csomó máhából. — Stanley terve volt, a lehető leggyorsabban Ujjiban teremni, nehogy oda érkezését megelőzze a hir, — mert a hirnek Afrikában is gyors szárnyai vannak — miszerint 1 fehér ember utban van hozzá.

Kiindulását Bagamoyoból így írja le Stanley: A városból a lakosság kíváncsi tömege közt vonultunk ki a legnagyobb pompával egy szűk utcán,

melyet az utca két oldalán álltetett mimosák — sürű lombjai valóságos fél homályba borítottak. Mindnyájan a legjobb hangulataban voltunk. A katonák énekeltek, a teherhordók egy népies dalt kezdetek rá s vígan lóbogtatták az amerikai zászlót. És az én szívem, úgy hiszem, sokkal gyorsabban vert, mintsem egy komoly vezért megilletett volna. De nem tehettem róla; az ifjúság lelkesültsége még mindig megvan bennem — utazásaim daczára; ereim a friss egészség egész hevével lüktettek, hátam mögött hagytam a zavart, mely két hónapon át nyugtalanított. Elbucszatam a különböző törzsfőnököktől, el a francia jezsuita missionariusoktól, s előttem ragyogott az ígért napja keletre haladtában, kedélyesség vett körül. Termékeny szántóföldek, mosolygó növényzet, idegen fák kerültek el előttem, halottam a tiopikus égalj állatinak és madarainak csodás hangjait, s mit tehettem egyebet, mint arcomat égre emelve, felkiáltani: Hála Istennek!

Az első állomást Bagamoyotól 3 és fél mrfd-re tartották másfél órai utazás után, közel egy gazdag indus özvegy lakásától, a ki kiterjedt kereskedést üzött a belfölddel. Itt három napot töltöttek az utazási készületek végleges befejezésével. A negyedik nap hajnalán utra keltek homokos, de meglepően termékeny vidéken végig kigyózó gyalogton. A földeken férfiak és nők dolgoztak a természet egyszerű mezében a nélkül, hogy eszökbbe jutott volna magukat ségyenleni. Midőn karavánunk mellettök elhaladt, felhagytak a munkával, nevetgéztek, kiabáltak s mutogatták egymásnak az előttök ismeretlen dolgokat.

Félórai haladás után erdőszébe vezető az ut, melyben a félénk antilopék csak úgy futkostak fölünk jobbra balra. Majd előkerült a zajongó Kingani folyam, mely vizilovairól nevezetes, s melynek egyik rohamosan kaladó ágán primitív hid volt rögtönözve, míg a másikon ott volt a komp és a révészek, kik kiállításainkra rögtön előttünk termétek, mintha csak a Kingani a Temze lenne. A folyamon tul széles gyönyörű völgy terült el, gazdagon felruházva a természet által, az itt-ott elterülő falvak körül a művelés némi jelei voltak észrevehetőek, míg egyébutt vadon volt minden.

Igy nézhetett ki a paradicsom, midőn az első emberpár felütötte benne tanyáját. E paradicsomnak azonban meg voltak a maga csapásai s meg mindenek fölött borzasztó láza. Ápril 3-án Stanley két lova megdögölt s a 22 hordár közül egy megszökött, tíz pedig a betegek listáján állott. Stanley mindamellel is előbb haladt, gyakorta mocsárokon keresztül, hol a rothadásba ment növények büze csaknem leverte őket lábairól, majd talvakon és városan, hol a lakosok úgy megbámulták őket, mint-ha csak a fellegekbeél hullottak volna alá.

Itt tettek a karavánok Simbamoenniig 119 mérföldet tizenégy pihenéssel 29 nap alatt. Ekkor állott be az esős időszak, mely belföldi tapasztalatok szerint 40 napig szokott tartani. És Stanley csakugyan 39 napon át volt veszteglésre kárhoztatva, sőt ezután is csak a legnagyobb bajjal haladhattak az esős által előidézett mocsárokon keresztül, melyekben az emberek gyakran hónapig gázoltak. Végre egy hónapi hanyattatás után Unyanyembébe értek, hol az összes expedíció egyesült.

Itt a seik a legnagyobb előzékenységgel fogadták a jövevényeket s Kurkuru nevű fővárosában maga gondoskodott elhelyezésükről. Stanleynek külön házat bocsátott rendelkezésére, ki teherhordozóit kifizette s a kalauzokat megjutalmazta. Kurkuru közelében fekszik Torbora, a közép Afrikában élő arabok fő telepe, mintegy ezer házzal és 5000 lakossal. Stanley megérkezését követő napon eme város arab főurai mindnyájan eljöttek látogatására s ezektől értette meg, hogy városuk és Ujji között, hol Livingstonet feltalálni hitte, az idő szerint háboru folyik. — Stanley néhány nap múlva roszul lett, s egy hétig feküdt eszméletlenül hideglázban, emberei szintén mind megbetegedtek, két hét múlva azonban már mindnyájan teljes egészségben voltak ismét.

Ekkor utra keltek, nyugot felé csatlakozván a mintegy 2000 főre menő arab hadsereghez, mely vitézül a háboru befejezésére indult. Az arabok azonban vereséget szenvedtek és Stanleynek lehangolva kellett Unyanyembébe visszatérni, hol egész szept. 20-áig vesztegelt, a midőn ismét felkészült, hogy déli irányban tartva a háboruszkodó feleket kikerülje.

Stanley ötvennégy embert és gyermeket vitt magával Unyanyembéből, kikkel 51 napig folytatta útját, míg végre egy magas hegyesúcsáról november 9-én megpillantotta Tanganyika tavát, mely Ujji közelében fekszik s öröme hangos kiáltásokban tört ki, melyet környezete is osztrván, az őserdők rengetege szokatlan örömtől viszhangozott.

Majd leszállottak a hegyről s gyorsan folytatták útjokat hegyen völgyön keresztül, míg egy magasabb hegy tetejére jutva, mintegy 70 ölnyi távolban lábuk alatt látták elterülő Ujjiit pálmáinak között. Itt kibontották lóbogóikat, örömlövéseket tettek a vígan haladtak a falu felé. A lakosság a nagy zajra előbb sereglett s egyszerre csak ez üdvözlés üte meg Stanley füleit, „Jó reggelt uram!” Stanley oda tekintve, egy mosolygó arcú fekete alakot pillantott meg, s kérdé, ki az őrdög ön? — Én Susi vagyok, Livingstone szolgája, felelé amaz. Ettől értette meg aztán Stanley, hogy Livingstone csakugyan Ujjiban tartózkodik, visszaküldötte tehát Susit, hogy értesítse urát jöveteléről.

A beszélgetésről, melyet a két ember így csak nem a világ végen egymással találkozáva tartott, terjedelmes és feleletre érdekes képet nyújt Stanley. Egy ideig kellemes társalgással töltötték az időt, míg a felfedező kipihente az ut fáradalmait s a felfedezett kikerédezősködte magát a nagy világ újdonságairól, melytől régóta elszakadva élt; ezután pedig a Tanganyika tó északi részének megszemlélésére indultak. Mindenütt a tó mentében haladva, elértek legészakibb csucsat, honnan a Rusizi folyó állítólag a Nilusba siet.

E kirándulás 28 napot vett igénybe s decz. 13-án tért vissza a két utas Ujjiba, hol a karácsonat megülvén, a tavon Urimbárándultak le, innen Livingstone Unyanyembébe kísérté vissza Stanleyt s ott átvénen tőle a számára hozott készleteket, négy havi együttlét után elválaszták egymástól. Nem követjük tovább Stanley utazását s csak azt jegyezzük meg, hogy e kötetet bizonyára mindenki élvezettel fogja olvasni. A könyv több térképpel és fametszettel ellátva Bennettinek van ajánlva.

„E“

Külföldi hetiszemle.

Az amerikai unió-államokban e hó 4-én nagy esemény történt. E napon jöttek össze a választók, hogy megválasszák ama polgárokat, kik havatva vannak az unió elnökét az alkotmány értelmében választani. Miután a választottak határozott és esküszert ígéretet tesznek, hogy melyik elnöki jelöltre fognak majd a tulajdonképpeni választáskor szavazni, a nov. 4-iki választás eredménye után már kétségtelen, hogy annak idején ki fog majd a köztársaság elnöke lenni. A megejtett választások eredményéből már ma is bizonyos, hogy Grant hívei roppant diadalt arattak, s így Grant Ulysses újhól elnökké fog választatni. A mostani alkalommal ugyanis Grant pártja, a republikánus párt győzött, még pedig 26 államban roppant szótöbbséggel, Greeley pártja, a demokrata párt csak két államban és Newyork városában nyert többséget.

A választottak, számra nézve 366-an, ez év deczember 11-én fogják az elnököt megválasztani, vagyis nem választani, hanem az eddigiek után ítélve, újabb négy évre megerősíteni.

Az egyházi viszály Schweizban mind gonoszabb alakot ölt, s a katolika egyház szervezetét felbomlással fenyegeti. Gschwind plébánosnak a bázeli püspök által való excommunicatiója ugyanis sokkal komolyabb következményeket vont maga után, mint eddig a Németországban történt hasonló püspöki cselekvények. Nemesak a község pártja a megfenyített plébánost, nemesak a kormány védelmezi, katonákkal üzetvén el a püspök által a parochiára rendelt kapuczinust, hanem az egész kantonból sok egyklt és község bizalmi szavazatot küld hozzá. A püspök ilyen körülmények között a végső eszközhöz akar nyulni, interdictum alá tenni a starrkirch templomot, s a plébánosnak községbeli összes híveit, valamint a solothurni kormányt is az egyház kebeléből kiközösíteni. Erre a kormány, illetőleg a nagy tanács válassza az lenne, hogy Solothurn kanton ki lépne a bázeli egyházmegyei kapcsolatból, de ezzel a püspökségnek is vége lenne. A bázeli püspökséget ugyanis, mintán külön alapítványa sincs, hét kanton tartja fenn és javadalmazza. Argau kanton azonban már visszalépett, Bern tervezett egyházipolitikai törvényhozásával ugyanezt akarja; ha most még Solothurn is visszalép: a bázeli püspökség tovább fenn nem állhat.

A franciaia alkotmány módosításokról újabb különböző hírek merültek fel, a „Presse” egyik tudósítója most eme határozott tőrtányajavaslatot említi fel e tárgyban: 1. A köztársaság Franciaország törvényeszerű kormányformájául ismertetik el. 2. A végrehajtó hatalom egy köztársasági elnök kezébe tétetik le a nemzetgyűlés által meghatározandó időre. Az elnök oldala mellett áll az általa kinevezett és a nemzetgyűlésnek felelős minisztérium. Thiers négy évre marad elnök a jelen törvény közzétételének napjától számítva. Thiers halála, vagy önkéntes visszalépése esetére a nemzetgyűlés elnöke áll az ügyek élére az új alnök megválasztásáig. 3. A nemzetgyűlés állandó, harmadrészből újítandó meg minden és márczius hó elsején. 4. Minden franciaia polgár választó; a szavazás kötelező. 5. Első részleges megújítása után 45 tagu bizottságot küld ki a nemzetgyűlés, mely a kiegészítő szerves törvények iránt javaslatot tegyen és véleményt adjon a másik kamara felállítására iránt.

A franciaia nemzetgyűlés új ülészaka, négy hónapi időköz után, nov. 11-én vette kezdetét. A politikai élet Versaillesban több nap óta megolénkult, s a pártok megkezdtek működéseiket. A köztársasági baloldal gyűlésén 90 képviselő jelent meg. Gambetta nem volt ott. A gyűlékezett, mely a nemzetgyűlésnek alkotmányozó jogát el nem ismeri, elhatározta, hogy semmiféle törvényjavaslatot nem fog támogatni és a napirend megállapításánál arra fog törekedni, hogy a vitát a költségvetés és a hadsereg újraszervezésére szorítsa. A jobboldali képviselőknek nagy számmal látogatott gyűlékezete egyhangulag elhatározta, hogy a köztársaság kiküldetését nem fogadják el és a bordeauxi egyezményhez hívek maradnak. A jelen voltak vonakodtak továbbá az alkotmánykérdésekbe bocsátkozni, mielőtt formaszereit indítvány

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 19.

— **Erzsébeth** királyné névünnepe alkalmából a piaci r. c. templomban ma „Te Deum” tartott. A többi hitfelekezetek templomaiban is imával emlékeztek meg felségés és szeretet királynéjéről.

— **Királyasszonyunk** mai névünnepe alkalmából színházunk tegnap díszelőadást tartott — a színpad szerént. Brachvogel Narcissa került színpadra maga teljes hosszadalmasságában és unalmas voltában. Mindez azonban legkevésbé sem gátolá Némethy Irmát (Pompador asszony), Kovács Gyulát (Narciss), Boér Emmát (Quinault), Mátrait (Choiseul) és Szentgyörgyit (Grim), hogy részben hálás, de részben hálátlan szerepeiket sok sikerrel ne érvényesítsék. Legkivált Némethy Irma és Kovács Gyulának tűnt ki játéka, Boér Emma pedig gyönyörű öltözékei által. A közönség a lehető legnagyobb számmal s tapsoló kedvében volt; Némethy Irma egy szép koszorút is kapott kiléptekor.

— **A kolozsvári torna-vivoda** egyet alap-szabályai megerősítve leérkeztek. A közgyűlés — mint halljuk — decz. hó 1-ső napjaiban fog megtartani, mikor is az igazgató választmány indítványozni fogja, a közgyűlés által való kimondását annak, hogy a felszerelésekre, kertelésre, gázvilágítás beszerzésére stb. szükségelt összeg fedezése végett, az egyleti tagok a 80 frton felül, a más 20 frtot is fizessék be. A torna-vivodának az eddigiekből itélve szép jövője lesz, azért nem ártana a várost a kamat-biztosítás kötelezettsége alól felmenteni s e helyett arra hivni fel, hogy a torna-vivoda segélyezésére évenként egy bizonyos meghatározott összeget szavazzon meg.

— **Br. Józsi Lajos** indítványa folytán a kolozsvári cath. egyházmegye mult vasárnap tartott közgyűlése felterjesztést határozott intézteni Fogarassy Mihály püspökhez, hogy az 1848-ban működött cath. autonóm gyűlést a tanácskozás folytatása végett hívja össze.

— **Tisza László** tegnap este városunkba érkezett. Tordán a városi tisztújítást intézte — reméljük tiszta 13 próbás baloldali szellemben. Már most miután Torda város ügyeit rendbe hozta, valószínűleg Pestre fog utazni, hogy az ország sorsát is ellássa. De kár is, hogy oda fen is nem lehet olyan könnyen boldogulni, mint a tordai restauratioval.

— **Ráduly János** nagyprépostot — mint K. Fehérvárról írják — szélhűdés érte. A püspöki lak udvarán emeletben levő szállásának ablakain Bartis kanonok sietett segítségére, ki a tisztas öreget önkívüli állapotban találta.

— **A helybeli** polgári társalkodó továbbra is fenn fog állni, azonban Szt. György napkor a br. Apórféle ház helyett egy más alkalmas és olcsó helyiséget keres.

— **Pályázat.** Illetékes helyről a következő sorok felvételére kértünk föl: A kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézetnél dr. Entz Géza tanár urnak az egyetemhez történt kinevezetése folytán megürrült természetudományi tanszék belöltésére a nagyméltóságú földmívelési minisztérium pályázatot hirdetett. A pályázati határidő ez évi deczember hó vége. Az előadandó tantárgyak: állat-, növény- és ásványtan, légtünettan, méh-, hal- és selyemtenyésztés. A tanszék 1873. mártius hóban lesz betöltendő s 1500 frt évi fizetéssel és szabad lakással van egybekötve.

— **A sekrestyés Közlöny** a Dalkör szombati estélyéről igen terjedelmes és mély zenetudományról tanuskodó leírást közöl, melynek minden sorából kitűnik, mily lelkiismeretes utánjárás és alapos érte-sülés nyomán készült a cikk. Tudósító bizonynyal nem hagyott egyetlen röpke hangot is elvezni a nélkül, hogy érzelmes szívének hurjain viszhangot ne keltettek volna. Így nagy dicsérrettel emlékezik a Niederland ezred zenekaráról, mely „p. o. Gounod „Faust” jából a katonai kart kifogástalanul játsza.” Így a Közlöny, szorul-szóra. A dicsérrethen semmi baj, csak az a kis nehézség, hogy a katonák karát Faustból nem a Niederland ezred zenekara játszta az estélyen, hanem a Dalkör zenekara. Egyébként nincsen semmi baj.

— **A Kiss Sándorral** kötött személteltakarítási szerződés a nemes tanács becses figyelmébe ajánlja magát általunk, ebben a cholera időben. A személt-buczkák csak úgy kiabálnak utazóinknak.

— **Rátskay**, a híresnek kürtölt büvész, mint az előleges jelentés tudatja, e hó 25 én városunkba érkezik, s a „Redoute” teremben előadást tart.

— **A Giurgiú** kikötő alapkövét közelebből tette le I. Károly Románia fejedelme.

— **B. Schaguna** András g. keleti érsek, az érsekségi nyomda jelen évi jóvedelmét, az özvegy papnék felségelésére szándékozáván fordítani, felhívta az egyház kerületi espereseket, hogy a segélyre érdemesek névsorát terjesszék elő.

— **A gyógyí** fürdő részvénýtársulat megalakulására előlegesen megállított 600 db. részvény aláírva levő, a nagy gyűlés f. év decz. 8-án fog Szászvároson a ref. collegium nagy termében megtartatni.

— **Deesen** borzasztó gyilkosság történt a mult napokban. A rózsahegy temető-pásztor reggel a temetőbe körülnézés végett kimenve, midőn lakházába visszatért, nejét meggyilkolva találta. A tettest hibetöleg rablási szándék vezette ez iszonyu tény

elkövetésére, miután a lakházból minden értékesebb tárgy el volt vevve. A tetteseket a kir. törvényszék erőlyesen nyomozza.

— **Sajátságos distinctio.** A „Cur. de Jassy” szerint Jászvároson f. hó Julius 16-ától kezdve oct. 11-ig choleraiban 401-en haltak meg, kik közül 135 keresztyén, s 266 zsidó.

— **A fővilágosodás** keletkezésének és befolyásának története Európában, írta Lecky W. E. H., fordította Zsilioszky Mihály. — Anglia művelődésének története, írta Buckle H. Tamás, magyarul kiadják többen. Mindkettő Aigner Lajos kiadása. Szerencsésebb választást alig tehetett volna Aigner, mint mikor e két, világra szóló munkának átültetéséről gondoskodott.

— **Zsilvölgy** rendes bevétele 1.012,500 frt, rendes kiadása 907,534 frt, rendkívüli kiadás 248 ezer forint, e helyett a pénzügyi bizottságban megszavaztatott 173,000 frt; és pedig törötetett két altiszti lakra 4000 frt, 20 munkás lakra 80,000 ft. A bizottság a megszavazott összeget is csak azon okból szavazza meg, mert a már feltárt ugynevezett Lónyay-bányát kiaknázatlanul hagyni nem akarja addig, míg ezen bányára vonatkozólag is valamely más combinatio létre nem jön, az állami kezelésnek megszüntetése vagy magánkezébe átbocsátása által.

— **Oroszországban** a jövő évi unjoncozás február 15-ével veszi kezdetét, s márczius 15-éig fejezendő be. Minden 1000 lélek után 6 ember soroztatik be. Az elemi iskolai tanítók általában ki vannak véve a besorozás alól, ellenben pedig Kurlandban Esthland — és Lieflandban a postahivatalnokok és szolgák, ácsok, kályhaesimók, kerékgyártók és kovácsok eddig fennállott katonai kötelezettségi mentessége megszűnik. Helyettesek kiállítására tiós, a a kiváltási díj 800 rubelre van szabva. A mult évekből eredő unjonczbátralek minden két ezer lélek után egy emberrel fedezendő.

— **A londoni és bostoni nagy égésekről,** a távirat röviden hozott értesítést, most a következő bővebb leírások fekküsznek előttünk: A nagy londoni égés, mely a mult vasárnap ütött ki, oly nagy volt, milyen már negyven év óta nem volt Anglia fővárosában. Elégett egészen az 1852-ben alapított City Hour Mills, Hadley malmai, s hogy mily nagy a kár, most még nem lehet határozottan megmondani. A legméseszerűbb összegek említettek, így a többek között 500,000 font sterling is. A kár nagyságáról, fogalmat szerezhetünk magunknak, ha meggondoljuk, hogy az épületek 7 emeletesek voltak 400 ablakkal. Ez épületek a nagy gabna- és lisztkészlettel együtt a lángok martalékává lettek. Noha a tűz reggel 7 órakor kezdődött, s két óriási fecskendő és 12 tűzoltó működött a pusztító elem továbbterjedésének megállítására, a tüzet lankasztani még akkor sem igen lehetett, midőn az oltásnál már 30 óriási fecskendő s 200 tűzoltó munkált közre. Viz volt elég s a tűz mégis csak késő éjjel szűnt meg. Egy tűzoltó meghalt, kettő nehéz sebet kapott s többen kisebb sérüléseket szenvedtek. Ez égés a tűzoltók számának szaporítását vonja maga után, mert kitűnt, hogy a mostani szám nem volna elégséges, ha a városban egyszerre két helyen ütne ki ily nagy tűz. — Egy még borzasztottabb égés Boston városának legszebb negyedét pusztította el egészen. Az egész leégett rész csak a mult évtizedben építettett, s noha a házak mind maszszivok voltak, sőt több gránitból, a dühöngő lángoknak nem tudtak ellenállni. Két tér és 11 utca, melyek szépségére bármely városával vetélkednek, egészen leégett, és körülbelül 40 czég, mindegyik 100,000—500,000 dollárig károsodott. Az összes kár 200.000,000 dollárra megy, s ez az országra nézve nagy csapás. Lakházak nem igen pusztultak el, de Boston legérdekesebb történeti emléke: a régi templom a lángok áldozatja lett. A tűz szombaton reggel 7 órakor ütött ki, s mivel nagy szélvész dühöngött, három irányban terjedt el. Az itteni lovak közt kiűtött ragály folytán csak későn érkeztek a fecskendők, és ezért kevés árú is mentetett meg. Majd táviratok küldettek a szomszéd városokba, és onnan csakugyan érkeztek tűzoltók mindennemű felszereléssel ellátva. A tűz azonban mind nagyobb mérvet öltött, úgy hogy a bankárok kezdtek érteiket a városból kivinni, s csak vasárnap délután lehetett megakadályozni a tűz terjedését Bostonban már többször dühöngött a tűz, de soha ily nagy mérvben. Az első nagy tűz 1754-ben volt, de a részletek nem ismeretesek. 1676-ban szintén nagy tűz volt 46 ház és 1 templom égett le, s csakis egy rögtön beállott esőnek lehetett köszönni, hogy az égés város nem égett le. 1679-ben 80 ház esett a lángok martalékául. 1711-ben pedig 100, s 1760-ban 349. Ujabb táviratok a mult szombati égésről még azt is jelentik, hogy a posta-épület és bőrze belseje is egészen leégett, a szentháromság templomból nem maradt semmi épen; s ezeken kívül oly kereskedőházak pusztultak el, melyekben gyapjú, bőr volt elhelyezve. Boutwell államtitkár táviratozta, hogy ő minden hatalmában levő eszközzel a város segélyre lelend, és hogy pénz tekintetben még most nem kell aggodni. A tűz leginkább éjjelkor dühöngött. Chicagoból és más városokból segélyt ígértek, s mindenfélé gyűjtenek a leégették részére.

A „KELET” magán-távirata.
Feladatott Pesten nov. 19. 10 ó. 40 p. d. e.
Érkezett nov. 19. 12. ó. 55 p. d. u.

A képviselőház tegnapi ülésében Fauler választott Csernatony in-

terpellatiójára a batagliarinai ügyben. Vitaközben Csernatony és Lónyai közt roppant viharos jelenet fejlődött ki. Csernatony azt mondá, hogy míg az ország elszegényedik, Lónyai meggazdagodik; Lónyai pedig Csernatonynak multját vetette szemére. Jelenet iszonyu volt, az ülést feloszlatták. Legközelebbi ülés pénteken. Ez ügyben tegnap és ma folytonos tanácskozások tartatnak. Indítványoztatni fog, hogy a képviselőház fejvesztéssel a rosztalását Csernatony szavai felett

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyilttér. *)

Figyelmeztetjük a közönséget, Stein János muzeumegyleti könyvtár és egy-nyomdász 1873-ik évi képes naptárára, a mely a f. évi deczember elején fog megjelenni és dús tartalma mellett a miniszteriumok, az erdélyi összes törvényszéki, közigazgatási, pénzügyigazgatósági, adó-, posta-, és távirtdahivatali; továbbá az állami és más nyilvános intézeteknek, a legujabb és teljesen hiteles adatok után összeállított tisztí czím- és névtárát fogja tartalmazni; és így hivatalnokok, gazdák, magánosok és üzletembereknek szükséges, csaknem nélkülözhetlen kézikönyvül szolgálni lesz hivatva. Bolti ára 50 kr.

Biasini gyorskocsi menetrendje
1872 november 2-től:

Kolozsvárról Szamosujvár és Deésre és vissza indul naponta kétszer.

Kolozsvárról reggeli 8 órakor és délután 1/2 3 órakor.

Délsőről Kolozsvárra reggeli 6 órakor és délután 1 órakor. — Kolozsvárról 1 személy első közbelső coupéba Szamosujvárig 2 fr. 30 kr. hátulsó coupe és imperial 1 fr. 70 kr. Délig 3 frt. — és 2 frt. 50 kr.

Bármi viszonyok jöjenek közbe ezen fentebbi árak folytonosan megmaradnak, felyebb hágtatni nem fognak sem miszin alatt, az intézet igazgatóságának nem czélja az utazó közönség iránt háladálan lenni, mert jelszava sebes, olcsó és kényelmes közlekedés.

Kolozsvárról Tordára Felvinczre naponta kétszer, reggeli 3, és délután 4 órakor. 1 hely ára Tordáig 2 frt. — Felvinczig első és közbelső coupe 4 frt, hátulsó és imperial 3 frt. 50 kr. — Minden utas 30 font szabadpondyagzt vihet magával. Az imperial ülőknek több új Bundát készítettett az intézet, egész vonalokra 50-50 kr. díj mellett használhatni egyes utra.

Kolozsvárt, november 2-án 1872.

Kibédi Biasini Domokos

Minden betegnek erő és egészségség gyógy-szer költségs nélkül:
Revalesciere Du Barry
Londonból.

Egy betegség sem állhat ellent az izletes Revalesciere du Barrynak és a gyógyszer költségs nélkül eltávolít minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, m., rigy-, nyakbánta-, lélekzés-, hólyag-, vesebajokat gümőkört, asztkört, asthmát, köhögést, emésztetlenséget, dugulást, hasmenést, álmatlanságot, gyengeséget, aranyerőt, vizkört, lázt, szédelgést, véráramlatokat, fülzúgást, rosszullétet és hányást, még a terhesség alatt is, diabéteszt, melakórt, elsoványodást, közsérvényt, sápkórt. Kivonat 73,000 tanúsítványból, oly esetekben, melyek a gyógyszernek ellenállottak.

Ereerainvill, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin' ezhat év óta borzasztó szenvedtem ástámában (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-öttször fel kellett kelnem, hogy meg ne fulladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciere-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzéssel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égnek és önnök legyen hála.

Büillel, lekész.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jun. 4. A Revalesciere nálam csodásan hatott. Látszólag merült erőm visszatért, és új életet érezek, mint ifjúgomban. Etvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agnyomás, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Ujjászültve érzem magamat.

Ruff Dávid, földművelő.

58,782 sz. bizonyítvány.

Soká szenvedtem étvágytalanságban és évés utáni hányásban. Az ön jeles Revalesciere-je megszüntette a hányást és étvágyamat helyreállította. Meggyőződésem az ön Revalesciere-re jelenk jelségséről indit arra, hogy azt más szenvedőnek ajánljam.

Berger Károly.

62,914. sz. bizonyítvány.

Weskan, 1868. sept. 14. Minthogy éveken át idült aranyeres bajaim, májbetege-ségem és eldugulásom ellen hiába alkalmaztam minden orvosi segélyt, kétségbeesésben az ön Revalesciere-jéhez folyamodtam. Nem adhatok elégő hálát a jó Istennek és önnök ez értékes természetadományért, mely rám kiszámíthatlan jótét volt.

Steinmann Ferencz

Táplálékba levén mint a hus, a Revalesciere felöltötték a gyermekeknek 50-szeres árát megtakarítja a gyógyszernek. Bádószegekben fél fontos 1.50, 1 fontos 2.50, 2 fontos 4.50, 5 fontos 10 frt, 12 fontos 20 frt, 24 fontos 36 frt., Revalesciere chokolátes por- és tábla alakban 12 csészére 1.50 Revalesciere-lepénykék, szelencékben 2 f. 50 kr és 4 f. 50 kr. 24 csészére 2.50, 48 csészére 4.50, porban 120 csészére 10 frt, 288 csészére 20 frt, 576 csészére 36 frt — Kapható: Barry du Barry és társaiál Bécs, Wallfischgasse 8 sz. Kolozsvárt: Binder gyógyszerésznél. Pesten: Török, Prágában: Fürst J., Brunnben: Eder E., Debreczenben: Mihálovics István gyógyszerésznél, Duna-Földvár: Nadhera Pálnál, Károlyváros: Brill F.-nél, Kanizsán: Lovak Károlynál, Maros-Vásárhely: Fogarasi Dömötörnél, Pozsonyban: Pisztori Felixnél, Székes-Fehérvárról: Dietalla Györgynél, Vághelyen: Conlegr Ignácánál, Varasdon: dr. Halter A.-nál, Agrámban: Irgalmasok gyógyszerzetében, azonkívül a bécsi ház postai utárvány vagy utánvét mellett szétküldi.

*) E rovat alatt közzétett cikkeknél csupán a sajtóhatóság-irányában válik felelősséget a szerk.

Zilahon, 1872. november 13-kán.

(1-3)

(2-3)

Tordasnegyében Mező-Kapuson a rá-
női állomástól mintegy két órára fekvő
Zámber birtok mely áll 282 hold, 1563
□ öl szántó, 108 hold, 795 □ öl kaszáló
35 hold, 1289 □ öl legelő és 3 hold 50
□ öl nádasból; az 1873-dik év Szent-
György napjától 3 vagy esetleg több év-
máskután következő évekre haszonbérbe
kiadó.— Értekezhetni GYÁRFÁS BENE-
DEK-nál, Szakálba, nótópostá Szász-Régen

SZILVA: kupája 24 kr.

Kolozsvártt csak is **SZILLY ALAJOSNÁL** (bel-magyarutcza 439 szám) kaphatók.

(14—*)

PIANINOK

KURTA ZONGORÁK
s
PIANINOK
becseréltetnek
és
bérbeadtnak.

Legnagyobb
RAKTÁRA
mindennemű
hegedű, citera sat.
HÚROKNAK
s hangszer-alkat
részeknek.

m e g n y i l t

Nagy választás

Az Iparművészeti Társulat.

Karlsruhei Porzellan

Paraszti porzelenák

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

1945

1946

1947

1948

1949

1950

1951

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961

1962

1963

1964

1965

1966

1967

1968

1969

1970

1971

1972

1973

1974

1975

1976

1977

1978

1979

1980

1981

1982

1983

1984

1985

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

2024

2025

2026

2027

2028

2029

2030

2031

2032

2033

2034

2035

2036

2037

2038

2039

2040

2041

2042

2043

2044

2045

2046

2047

2048

2049

2050

2051

2052

2053

2054

2055

2056

2057

2058

2059

2060

2061

2062

2063

2064

2065

2066

2067

2068

2069

2070

2071

2072

2073

2074

2075

2076

2077

2078

2079

2080

2081

2082

2083

2084

2085

2086

2087

2088

2089

2090

2091

2092

2093

2094

2095

2096

2097

2098

2099

2100

2101

2102

2103

2104

2105

2106

2107

2108

2109

2110

2111

2112

2113

2114

2115

2116

2117

2118

2119

2120

2121

2122

2123

2124

2125

2126

2127

2128

2129

2130

2131

2132

2133

2134

2135

2136

2137

2138

2139

2140

2141

2142

2143

2144

2145

2146

2147

2148

2149

2150

2151

2152

2153

2154

2155

2156

2157

2158

2159

2160

2161

2162

2163

2164

2165

2166

2167

2168

2169

2170

2171

2172

2173

2174

2175

2176

2177

2178

2179

2180

2181

2182

2183

2184

2185

2186

2187

2188

2189

2190

2191

2192

2193

2194

2195

2196

2197

2198

2199

2200

2201

2202

2203

2204

2205

2206

2207

2208

2209

2210

2211

2212

2213

2214

2215

2216

2217

2218

2219

2220

2221

2222

2223

2224

2225

2226

2227

2228

2229

2230

2231

2232

2233

2234

2235

2236

2237

2238

2239

2240

2241

2242

2243

2244

2245

2246

2247

2248

2249

2250

2251

2252

2253

2254

2255

2256

2257

2258

2259

2260

2261

2262

2263

2264

2265

2266

2267

2268

2269

2270

2271

2272

2273

2274

2275

2276

2277

2278

2279

2280

2281

2282

2283

2284

2285

2286

2287

2288

2289

2290

2291

2292

2293

2294

2295

2296

2297

2298

2299

2300

2301

2302

2303

2304

2305

2306

2307

2308

2309

2310

2311

2312

2313

2314

2315

2316

2317

2318

2319

2320

2321

2322

2323

2324

2325

2326

2327

2328

2329

2330

2331

2332

2333

2334

2335

2336

2337

2338

2339

2340

2341

2342

2343

2344

2345

2346

2347

2348

2349

2350

2351

2352

2353

2354

2355

2356

2357

2358

2359

2360

2361

2362

2363

2364

2365

2366

2367

2368

2369

2370

2371

2372

2373

2374

2375

2376

2377

2378

2379

2380

2381

2382

2383

2384

2385

2386

2387

2388

KOTLOZVANT
ember-1-en ház alatt

Cyãr! á rak
tearmu árad
var

Dus kirakat
Elsője n 1972.